

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 27/5 đến 2/6/2013)

- Việt-Trung bàn về vùng biển ngoài cửa Vịnh Bắc Bộ
- Trung Quốc chối bỏ việc đâm tàu cá Việt Nam
- Trung Quốc khẳng định tiếp tục phái chiến hạm tuần tra trên biển
- Thủ tướng Việt Nam phát biểu khai mạc Đối thoại Shangri-La
- Việt Nam phản đối tàu Trung Quốc đâm tàu cá Việt Nam
- Philippines yêu cầu Trung Quốc rút tàu khỏi Bãi Cỏ Mây
- Mỹ tái khẳng định hiệp ước phòng thủ với Philippines
- Soái hạm của Hạm đội 7 Mỹ tuần tra Biển Đông

Động thái của các quốc gia

+ *Trung Quốc:*

Trung Quốc công bố báo cáo “Đánh giá chiến lược 2012”. Ngày 28/5, Trung tâm nghiên cứu chính sách quốc phòng, Viện Khoa học Quân sự Trung Quốc đã đưa ra báo cáo thường niên đánh giá tình hình chiến lược quốc tế, đưa ra sách lược ứng phó của Trung Quốc. Báo cáo gần chia làm 8 phần, đề cập các chủ đề chính như tình hình chiến lược Châu Á - Thái Bình Dương, mối quan hệ Trung - Mỹ, sự cạnh tranh chiến lược của các nước lớn, an toàn biển tại khu vực Châu Á - Thái Bình Dương. Báo cáo nhận định: “Châu Á - Thái Bình Dương là trung tâm toàn cầu mới của thế giới về chiến lược địa chính trị, kinh tế và cạnh tranh quân sự.”

Trung Quốc chối bỏ việc đâm tàu cá Việt Nam. Trong cuộc họp báo hôm 28/5, người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Hồng Lỗi ngang ngược tuyên bố: “Những cáo buộc của Việt Nam đối với Trung Quốc là hoàn toàn không đúng với những gì diễn ra trên thực tế. Thuyền đánh cá Việt Nam đã vào quần đảo

Hoàng Sa và tiến hành các hoạt động đánh bắt cá bất hợp pháp. Trung Quốc thúc giục Việt Nam thực hiện các biện pháp thiết thực, quản lý ngư dân.”

Trung Quốc cáo buộc Philippines vi phạm DOC. Ngày 30/5, Người phát ngôn Bộ Quốc phòng Trung Quốc Cảnh Nhận Sinh khẳng định chủ quyền Trung Quốc với Bãi Cỏ Mây và biện hộ việc tàu tuần tra Trung Quốc xuất hiện xung quanh khu vực là chính đáng. Ông Cảnh cũng bác bỏ lời chỉ trích của Philippines rằng tàu Trung Quốc cản trở việc cung cấp nước và thực phẩm cho quân đội Philippines canh gác tại bãi cạn này.

Tàu Trung Quốc liên tiếp cản trở ngư dân Việt Nam. Ngày 31/5, thông tin từ Bộ Chỉ huy Bộ đội biên phòng TP Đà Nẵng cho biết trong các ngày 26, 27 và 28/5, tàu Trung Quốc nhiều lần cản trở hoạt động đánh bắt của tàu cá ngư dân nước ta.

Trung Quốc khẳng định tiếp tục phái chiến hạm tuần tra trên biển. Tại Đối thoại Shangri-La hôm 2/6, Trung tướng Qi Jianguo, phó Tổng tham mưu trưởng Quân giải phóng nhân dân Trung Quốc lớn tiếng tuyên bố: “Tại sao tàu chiến Trung Quốc tuần tra Hoa Đông và Biển Đông? Tôi cho rằng chúng ta đều rõ về điều này. Quan điểm của chúng tôi là Biển Đông và Hoa Đông thuộc chủ quyền của Trung Quốc. Vì vậy

tàu chiến Trung Quốc và các hoạt động tuần tra đều hợp pháp và không thể tranh cãi.”

Mã Anh Cửu chỉ huy cuộc diễn tập “xung đột ở Biển Đông”. Sáng 28/5, người đứng đầu chính quyền Đài Loan Mã Anh Cửu đi xe thiết giáp Báo văn CM-32 tới trung tâm chỉ huy trực tiếp chỉ đạo cuộc diễn tập tổng hợp đối phó với tình huống giả định xung đột quân sự trên Biển Đông. Cuộc diễn tập tổng hợp năm 2013 bắt đầu lúc 7 giờ sáng và kết thúc lúc 17 giờ 30 phút cùng ngày.

Đài Loan lại xâm phạm Trường Sa. Bộ Quốc phòng Đài Loan hôm 31/5 cho hay đã đưa một nhóm học viên và học giả tới đảo Ba Bình, thuộc quần đảo Trường Sa của Việt Nam. Nhóm 18 học viên và 2 học giả đi bằng tàu hải quân từ thành phố Cao Hùng, đổ bộ lên đảo Ba Bình từ ngày 20/5. Sau 8 ngày lưu lại trái phép trên đảo Ba Bình, nhóm người này đã trở về Đài Loan vào ngày 28/5.

+ Việt Nam:

Việt Nam phản đối tàu Trung Quốc đâm tàu cá Việt Nam. Về việc ngày 20/5/2013, tàu cá số hiệu QNg 90917 TS của tỉnh Quảng Ngãi bị tàu của Trung Quốc đâm hỏng, Người Phát ngôn Bộ Ngoại giao Việt Nam Lương Thanh Nghị ngày 27/5 cho biết: “Hành động của các tàu Trung Quốc đã vi phạm nghiêm trọng chủ quyền, quyền chủ quyền và quyền tài phán của Việt Nam ở Biển Đông, đe dọa đến tính mạng và gây thiệt hại về tài sản của ngư dân Việt Nam. Việt Nam yêu cầu phía Trung Quốc xử lý nghiêm khắc các hành vi của các tàu nói trên, bồi thường

thỏa đáng cho ngư dân Việt Nam, và không để tái diễn các vụ việc tương tự.”

Thủ tướng Việt Nam phát biểu chính tại Đối thoại Shangri-La. Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Tấn Dũng đã tham dự và phát biểu chính tại lễ khai mạc Đối thoại Shangri-La lần thứ 12 diễn ra từ ngày 31/5-2/6. Về vấn đề Biển Đông, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng khẳng định tầm quan trọng của hòa bình, ổn định, an ninh, an toàn hàng hải; ASEAN và Trung Quốc cần đề cao trách nhiệm, cùng nhau củng cố lòng tin chiến lược, trước hết là thực hiện nghiêm chỉnh Tuyên bố về cách ứng xử của các bên trên Biển Đông, nỗ lực hơn nữa để sớm có Bộ Quy tắc ứng xử của các bên trên Biển Đông phù hợp với luật pháp quốc tế, đặc biệt là Công ước Liên hợp quốc về Luật biển 1982.

+ Philippines:

Philippines yêu cầu Trung Quốc rút tàu khỏi Bãi Cỏ Mây. Phát ngôn viên của Bộ Ngoại giao Philippines ông Raul Hernandez hôm 27/5 tuyên bố Bãi Cỏ Mây nằm trong vùng đặc quyền kinh tế rộng 370 km của nước này, “vì thế Trung

Quốc nên rút tàu của mình ra khỏi khu vực này và tôn trọng vùng đặc quyền kinh tế của Philippines”. Bộ Ngoại giao Philippines cho biết sẽ tiếp tục phối hợp hành động với quân đội nếu Trung Quốc triển khai thêm tàu.

Philippines không xây dựng công trình ở Bãi Cỏ Mây.

Trong cuộc gặp tại trại Aguinaldo thành phố Quezon ngày 29/5, Bộ trưởng Quốc phòng Philippines Voltaire Gazmin và Đại sứ Trung Quốc tại Philippines Mã Khắc Thanh đã trao đổi về tình hình căng thẳng tại Bãi Cỏ Mây. Theo Bộ trưởng Voltaire Gazmin, Đại sứ Mã bày tỏ lo ngại tàu Philippines sẽ chở vật liệu đến Bãi Cỏ Mây để xây dựng các kết cấu mới. Bộ trưởng Gazmin cho biết không có kế hoạch xây dựng như vậy và tàu Philippines chỉ đến tiếp tế thực phẩm và nước uống cho đơn vị lính thủy đánh bộ đồn trú ở đó. **Trả lời phỏng vấn báo giới hôm 30/5**, ông Gazmin cho rằng Trung Quốc đã phá vỡ Tuyên bố về ứng xử của các bên trên Biển Đông, “Trung Quốc không hề thực hiện nghiêm túc DOC. Đó là lý do chúng tôi liên tục lên tiếng phản đối.” Theo ông Gazmin, Manila vẫn đang nỗ lực làm giảm căng thẳng ở Biển Đông nhưng sẽ có những bước đi thận trọng bởi nước này đã đưa tranh chấp ra tòa trọng tài và muốn tránh làm tổn hại đến vụ kiện.

Philippines: Trung Quốc không có quyền ra lệnh ở Bãi Cỏ Mây.

Hôm 31/5, Phó Phát ngôn viên Phủ Tổng thống Philippines bà Abigail Valte lên tiếng khẳng định: “Trung Quốc không có quyền ra lệnh cho Philippines được làm gì và không được làm gì ở Bãi Cỏ Mây”. Theo Đại diện Phủ Tổng thống, Manila yêu cầu Trung

Quốc nhanh chóng di chuyển các tàu của họ ra khỏi khu vực này.

+ Singapore:

Singapore: “Xây dựng lòng tin để giảm căng thẳng Biển Đông”. Ngày 2/6, phát biểu tại Đối thoại Shangri-La lần thứ 12 đang diễn ra ở Singapore, Bộ trưởng Quốc phòng Singapore Ng Eng Hen bày tỏ quan ngại về căng thẳng gia tăng ở Biển Hoa Đông và Biển Đông, cho rằng các tranh chấp chủ quyền giữa Trung Quốc với các nước láng giềng Châu Á có thể cản trở phát triển kinh tế trong khu vực. Theo ông Ng Eng Hen, “cần thúc đẩy hợp tác thiết thực, đặc biệt giữa quân đội các nước, nhằm xây dựng sự hiểu biết lẫn nhau.” Ngoài ra, các nước Châu Á cần nhanh chóng thiết lập các kênh thông tin và cơ chế hợp tác các cấp nhằm ngăn ngừa hoặc giảm nhẹ leo thang căng thẳng.

+ Mỹ:

Soái hạm của Hạm đội 7 Mỹ tuần tra Biển Đông.

Soái hạm USS Blue Ridge và tàu khu trục tên lửa USS Chung-Hoon của Hạm đội 7 Hoa Kỳ hôm 29/5 đã có mặt ở Biển Đông. Trong khi tiến hành tuần tra trên Biển Đông, biển Java

và eo biển Malacca, nhóm tàu này sẽ có hoạt động trao đổi hải quân và tham gia huấn luyện cùng với Nhật Bản, Indonesia, Campuchia cùng một số quốc gia khác trong khu vực.

Mỹ tái khẳng định hiệp ước phòng thủ với Philippines. Cam kết trên được đưa ra hôm 1/6 trong cuộc gặp giữa Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ Chuck Hagel và người đồng cấp Philippines Voltaire Gazmin bên lề Đối thoại Shangri-La lần thứ 12. Phát biểu với báo giới, Người phát ngôn Bộ Quốc phòng Mỹ George Little cho biết Bộ trưởng Hagel đã nhấn mạnh tầm quan trọng của Philippines với tư cách là một đồng minh hiệp ước của Mỹ.

Mỹ sẽ duy trì xoay trục chiến lược sang Châu Á-Thái Bình Dương. Phát biểu tại diễn đàn Shangri-La ngày 1/6, Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ Chuck Hagel khẳng định quân đội nước này sẽ triển khai thêm không lực, binh sỹ và vũ khí công nghệ cao tới khu vực Châu Á-Thái Bình Dương. Theo ông Hagel, dù trong “những viễn cảnh ngân sách tồi tệ nhất,” Mỹ vẫn chiếm tới 40% chi tiêu quốc phòng toàn cầu. Bên cạnh đó, Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ cũng nhấn mạnh các nỗ lực của Mỹ trong việc làm sâu sắc mối quan

hệ với các đồng minh và đối tác trong khu vực thông qua các cam kết song phương và đa phương. Về tranh chấp trên biển, Bộ trưởng Hagel nhấn mạnh: “Mỹ kiên quyết chống lại mọi nỗ lực mang tính ép buộc nhằm thay đổi hiện trạng”, đồng thời khuyến cáo “các bên liên quan đến tranh chấp chủ quyền biển đảo trên Biển Đông kiềm chế như đã cam kết hồi năm 2002 và tìm kiếm các biện pháp hòa bình để giải quyết vấn đề.”

+ Canada:

Canada khẳng định sẽ cứng rắn hơn với Trung Quốc. Phát biểu với báo giới ngày 2/6, trước khi rời Singapore sang thăm Trung Quốc, Bộ trưởng Quốc phòng Canada Peter MacKay nhấn mạnh rằng ông sẽ có những cuộc thảo luận “thẳng thắn và cởi mở” với người đồng cấp Thường Vạn Toàn về các động thái quân sự hiếu chiến tại Biển Đông và thiên hướng gián điệp mạng của Trung Quốc. Ông MacKay nói: “Tôi đã gặp một số người đồng cấp tại Singapore trong những ngày qua và họ gần như đều kêu gọi Trung Quốc phải tôn trọng quyền chủ quyền và quyền tài phán của họ. Vì vậy tôi định phát biểu một cách công khai, thẳng thắn và bày tỏ quan điểm của Canada.”

Quan hệ các nước

Philippines, Đài Loan điều tra song song vụ ngư dân Đài Loan bị bắt chết. Tám nhân viên điều tra thuộc Cục Điều tra quốc gia Philippines (NBI) đã đến Đài Loan sáng 27/5. Ngược lại, một đội điều tra của Đài Loan cũng đã đến Manila cùng ngày. Bộ trưởng Tư pháp Philippines Leila de Lima cho biết các nhân viên NBI sẽ khám xét chiếc tàu cá của ngư dân Đài Loan bị bắt chết và thẩm vấn một số ngư dân khác có biết về vụ việc. Trong khi đó, nhóm điều tra của Đài Loan sẽ phối hợp với một đại diện của Cảnh sát quốc tế (Interpol) để điều tra tại Philippines.

Khai mạc hội thảo khoa học về Biển Đông ở Hàn Quốc. Ngày 27/5, Hội thảo “Những dấu hiệu mang tính chính sách và tranh chấp đảo ở khu vực Đông Nam Á” đã diễn ra tại thành phố Busan, Hàn Quốc. Các báo cáo tham luận và phản biện của các nhà khoa học tập trung đề cập và phân tích làm rõ thực trạng tranh chấp Biển Đông trong thời gian gần đây; tính phi lý trong yêu sách “đường lưỡi bò”; căn cứ pháp lý, lịch

sử khẳng định chủ quyền của Việt Nam ở Hoàng Sa, Trường Sa; lập trường quan điểm của Việt Nam trong giải quyết tranh chấp ở Biển Đông trên cơ sở Công ước quốc tế về Luật Biển 1982.

Nhật-Án nhất trí thúc đẩy quan hệ đối tác chiến lược. Nhật Bản và Ấn Độ ngày 29/5 cam kết thúc đẩy hơn nữa mối quan hệ đối tác chiến lược thông qua việc tăng cường hợp tác song phương trong nhiều lĩnh vực. Trong tuyên bố chung được đưa ra sau cuộc hội đàm giữa Thủ tướng Nhật Bản Shinzo Abe và người đồng cấp Ấn Độ Manmohan Singh, hai bên đã nhất trí tăng cường các trao đổi về mặt chính trị thông qua các cơ chế song phương, trong đó có Đối thoại chiến lược giữa Ngoại trưởng hai nước và cuộc gặp “2+2” giữa các quan chức đầu ngành ngoại giao và quốc phòng. Hai bên cam kết làm sâu sắc mối quan hệ quốc phòng và hợp tác trên biển, tăng cường tiến hành các cuộc tập trận chung thường kỳ.

Việt-Trung bàn về vùng biển ngoài cửa Vịnh Bắc Bộ. Đàm phán vòng III cấp chuyên viên Việt Nam-Trung Quốc về vùng biển ngoài cửa Vịnh Bắc Bộ đã diễn ra tại Hà Nội, từ ngày 29 đến ngày 30/5. Hai bên đã trình bày kỹ hơn ý kiến về phân định vùng biển ngoài cửa Vịnh Bắc Bộ, nhất trí cùng bàn bạc để sớm tìm ra một khu vực có thể tiến hành hợp tác cùng phát triển ở vùng biển ngoài cửa Vịnh Bắc Bộ. Hai bên cũng nhất trí thành lập Tổ chuyên gia kỹ thuật khảo sát chung vùng biển ngoài cửa Vịnh Bắc Bộ

nhằm thực hiện các nhiệm vụ của đàm phán về vùng biển ngoài cửa Vịnh Bắc Bộ.

Nhật Bản, Mỹ, Úc lo ngại về Trung Quốc. Hôm 1/6, Bộ trưởng Quốc phòng Nhật Bản Itsunori Onodera đã hội đàm với hai người đồng cấp Chuck Hagel của Mỹ và Stephen Smith của Úc bên lề Đối thoại Shangri-La. Sau cuộc họp, ba nước ra tuyên bố chung kêu gọi đảm bảo quyền tự do hàng hải trên các vùng biển khu vực và xúc tiến giải pháp hòa bình cho mọi cuộc xung đột, dựa trên luật quốc tế.

Các Bộ trưởng Quốc phòng hối thúc hoàn tất COC ở Biển Đông. Ngày 1/6, tại buổi tiếp của Bộ trưởng Quốc phòng Singapore Ng Eng Hen với 20 người đồng cấp đang tham dự Đối thoại Shangri-La, các bộ trưởng đã thảo luận những thách thức an ninh chủ yếu trong khu vực. Các bộ trưởng nhấn mạnh sự cần thiết phải có những biện pháp thiết thực như thành lập đường dây nóng để có thể giảm rủi ro hiểu lầm, đồng thời nêu bật tầm quan trọng của việc duy trì đối thoại chiến lược, xây dựng lòng tin, hợp tác thiết thực và thúc đẩy mối quan hệ quân sự ổn định.

Phân tích và đánh giá

“Trung Quốc dụ giọng tại Diễn đàn an ninh khu vực Shangri-La?” của *John O'Callaghan* và *David Alexander*. Tuần trước, khi phát biểu tại diễn đàn an ninh khu vực Shangri-La, quan chức quốc phòng cấp cao của Trung Quốc đã khiến nhiều đại biểu ngạc nhiên bởi sự cởi mở của họ vào thời điểm Bắc Kinh đang có những yêu sách mạnh mẽ tại các vùng biển của Châu Á. Cuộc “tấn công quyền rũ” của các quan chức Quân Giải phóng Nhân dân Trung Hoa (PLA) diễn ra chưa đầy một tuần trước khi Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình gặp Tổng Thống Mỹ Barack Obama tại một cuộc họp không chính thức. “Không nghi ngờ gì, đoàn đại biểu của PLA năm nay đã chuẩn bị rất kỹ trong việc tham gia vào cuộc đối thoại”, ông John Chipman, Giám đốc Viện Nghiên cứu Chiến lược có trụ sở tại London, đơn vị tổ chức diễn đàn cho biết, “Mức độ Trung Quốc tham gia vào diễn đàn và thái độ của họ là một sự khác biệt.” Trung Quốc, nền kinh tế lớn thứ hai thế giới và một thế lực quân sự đang nổi, biết rằng họ cần cái gọi là “môi trường ổn định và hòa bình bên ngoài” để

phục vụ cho sự phát triển của đất nước. Thực vậy, các quan chức của Trung Quốc tại Shangri-La đã cố gắng xoa dịu quan ngại của các nước khác về ý đồ của Bắc Kinh. Tướng Qi Jianguo, Phó Tham mưu trưởng của PLA, phát biểu trong một phiên họp về an ninh khu vực, “Sự phát triển và thịnh vượng của Trung Quốc là một cơ hội tốt chứ không phải là một thách thức hay tội tệ hơn là một mối đe dọa cho khu vực Châu Á – Thái Bình Dương,” Tuy nhiên vị quan chức cấp cao nhất của Trung Quốc tại Shangri-La cũng khẳng định đối thoại “chắc chắn không phải là sự thỏa hiệp vô điều kiện”, Trung Quốc sẽ không nhượng bộ trong các yêu sách chủ quyền, và sự hiện diện của các tàu quân sự tại Biển Hoa Đông và Biển Đông.

“Hàm ý tới từ chuyến thăm Đông Nam Á của Hải quân Ấn Độ” của *Subhash Kapila*. Sau một khoảng thời gian khá dài, Hải quân Ấn Độ gần đây mới thực hiện một chuyến viếng thăm và tiến hành diễn tập cùng Hải quân các nước khu vực Tây Thái Bình Dương và khu vực Đông Nam Á. Hành trình năm 2013 mang ý nghĩa quan trọng bởi các điểm điểm dừng chân bao gồm 3 quốc gia đang có tranh chấp với Trung Quốc tại Biển Đông. Tính biểu tượng của chuyến đi còn được thể hiện qua việc nó diễn ra trước chuyến thăm New Dehli của Thủ tướng Trung Quốc Lý Khắc Cường. Cũng thật trùng hợp là đội tàu Ấn Độ đi qua Biển Đông đúng vào lúc Thủ tướng Ấn Độ công du Nhật Bản với

trọng tâm thúc đẩy hợp tác quốc phòng với Nhật, vào thời điểm Nhật và Trung Quốc vẫn đang căng thẳng và chưa thể tìm được lối thoát trong cuộc đối đầu ở quần đảo Senkaku/Điếu Ngư trên Hoa Đông. Trong Tuyên bố Chung ngày 20/5/2013 giữa Thủ tướng Ấn Độ và Thủ tướng Trung Quốc có đoạn: “Khu vực Châu Á Thái Bình Dương có vai trò quan trọng trong các vấn đề toàn cầu. Nhiệm vụ ưu tiên hiện nay đó là thiết lập một khuôn khổ an ninh và hợp tác có tính cởi mở, minh bạch, bình đẳng dựa trên sự tuân thủ các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế”. Dù có chủ ý hay không thì tuyên bố trên mang nhiều sức nặng đặt trong bối cảnh Trung Quốc đang áp dụng chiến thuật bên miệng hổ chiến tranh đầy hiệu chiến của mình với Việt Nam, Philippines, Malaysia và Brunei. Ấn Độ là một quốc gia có lợi ích đáng kể tại Biển Đông, trước việc Trung Quốc đang mở rộng chiến lược bên miệng hổ chiến tranh từ Biển Đông cho tới tận dãy Himalaya, Ấn Độ cần phải đẩy mạnh hợp tác chiến lược với các nước đang phải chịu sự đe dọa quân sự và chính trị từ Trung Quốc.

“Các thành viên trung lập của ASEAN cần góp phần giải quyết tranh chấp Biển Đông” của *Simon Tay*.

Các nước được chọn cho chuyến công du

Đông Nam Á của Ngoại trưởng Vương Nghị rõ ràng là một sự lựa chọn có chủ ý của phía Trung Quốc. Indonesia và Singapore là các nước không có tranh chấp tại Biển Đông tuy nhiên rất tích

cực đưa ra các sáng kiến sau thất bại trong năm chủ tịch của Campuchia. Brunei cũng có yêu sách chồng lấn với Trung Quốc, tuy nhiên nước chủ tịch hiện tại của ASEAN luôn tỏ ra kiềm chế trong tranh chấp. Còn Thái Lan được chỉ định làm điều phối viên trong các cuộc đối thoại giữa ASEAN và Trung Quốc. Bốn nước trên có thể đóng vai trò quan trọng trong việc đưa ra ý kiến của ASEAN về vấn đề Biển Đông. Để làm được như vậy, họ phải đảm bảo được tính thống nhất của khối, ngoài việc luôn giữ một thái độ tích cực, các nước này phải duy trì lập trường trung lập của mình. ASEAN có thể duy trì một thế cân bằng sẽ cho phép các quốc gia có tranh chấp có thể hưởng lợi từ đó, vừa giữ được lòng tin của Trung Quốc. Một bước quan trọng mà các nhà lãnh đạo ASEAN phải thực hiện đó là bắt đầu xây dựng COC. Các cuộc đàm phán chính thức cần phải được thực hiện ở các cấp thích hợp và với một tiến độ hợp lý. Khai thác chung – vấn đề mà Trung Quốc kêu gọi – cũng nên được xem xét, và các bên nên đưa ra các khu vực thích hợp để có thể đi đến thỏa thuận. Về phần mình, Bắc Kinh không nên lợi dụng quá trình này nhằm phục vụ cho các toan tính của mình và trì hoãn các cuộc thảo luận vô thời hạn. Một phép thử thật sự đó chính là Diễn đàn khu vực ASEAN (ARF), tập hợp các nhà lãnh đạo của các nước trong khu vực Châu Á-Thái Bình Dương. Chắc chắn sẽ có những cuộc thảo luận về vấn đề Biển Đông tại ARF. Việc ASEAN và Trung Quốc giải quyết vấn đề giữa hai bên sẽ kiểm chứng và cho chúng ta thấy ý định thật sự không chỉ của các lãnh đạo Trung Quốc mà còn của các quốc

gia thành viên ASEAN. Từ đó, Mỹ và các quốc gia khác có lợi ích trong việc duy trì hòa bình và ổn định tại khu vực sẽ đưa ra những đánh giá chính xác nhất về tình hình tại đây.

“Liệu lãnh đạo Trung Quốc có kiểm soát nổi quân đội?” của Masahiro Matsumura. Liệu Bắc Kinh có kiểm soát nổi quân đội, khi Trung Quốc ngày càng tỏ ra cứng rắn ở Biển Đông và Biển Hoa Đông? Có lẽ, sự cố nghiêm trọng nhất cho đến nay là tàu chiến Trung Quốc hai lần chĩa hệ thống radar điều khiển vũ khí - công đoạn cuối cùng trước khi bắn - vào một tàu khu trục và một máy bay trực thăng tuần tra của Nhật Bản. Trong vụ tranh cãi ngoại giao sau đó, một phát ngôn viên Bộ Ngoại giao Trung Quốc nói bộ này hoàn toàn không biết gì về vụ việc nói trên và đề nghị các nhà báo trực tiếp hỏi ban lãnh đạo Quân Giải phóng Nhân dân Trung Quốc (PLA). PLA được đặt trực tiếp dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng Sản Trung Quốc (ĐCS Trung Quốc), thông qua Ủy ban Quân sự Trung ương. Trên thực tế, Ủy ban Quân sự Trung ương chỉ có một nhà lãnh đạo dân sự duy nhất là Chủ tịch Tập Cận Bình, người không có kinh nghiệm quân sự thực tế. Mười thành viên còn lại của ủy ban là tướng

lĩnh, trong đó có hai Phó Chủ tịch là ủy viên Bộ Chính trị ĐCS Trung Quốc. Bộ máy nhà nước Trung Quốc phần lớn được tách ra từ quân đội, trong khi các nhà lãnh đạo dân sự hàng đầu của ĐCS Trung Quốc chỉ có thể kiểm soát giới tướng lĩnh một cách khá lỏng lẻo. Tệ hơn nữa, thế hệ lãnh đạo thứ năm hiện tại của Trung Quốc lại ít hiểu biết về các vấn đề quân sự, trong khi các nhà lãnh đạo của quân đội Trung Quốc ngày càng trở nên chuyên nghiệp hóa. Sự kiểm soát của đảng đối với quân đội có thể hoàn toàn tan biến, nếu các nhà lãnh đạo Trung Quốc tiếp tục chấp nhận những hành động trái phép của giới quân sự ở Biển Đông hoặc Biển Đông. Giới chỉ huy quân đội có thể tận dụng sự non nớt của các nhà lãnh đạo dân sự, đặc biệt khi ảnh hưởng của quân đội trên chính trường ngày càng lớn và chủ nghĩa dân tộc đang trỗi dậy ở Trung Quốc.

“Mỹ sẽ là chìa khóa trong tranh chấp giữa Đài Loan và Philippines?” của Charles I-hsin Chen. Căng thẳng leo thang giữa hai đồng minh gần gũi – Đài Loan và Philippines – chắc chắn sẽ khiến Mỹ ở thế khó xử. Người phát ngôn của Bộ Ngoại giao Mỹ đã kêu gọi hai bên “không tiến hành các hành động khiêu khích” và “thực hiện tất cả các biện pháp cần thiết để làm rõ những bất đồng”. Nguyên tắc của Mỹ là không đứng về phía bên nào trong các tranh chấp chủ quyền. Tuy nhiên, lập trường này hiện giờ đã không thể làm vừa ý các bên. Mỹ cần phải làm nhiều hơn nữa để xoa dịu căng thẳng cũng như thúc đẩy các mô hình khả thi, hướng tới hòa bình cho các tranh chấp tại Biển Đông. Sự can thiệp của Mỹ vào thời điểm hiện tại sẽ thỏa mãn

lợi ích của tất cả các bên. *Đối với Philippines*, đây là cách duy nhất để thuyết phục Tổng thống Aquino thay đổi quan điểm. Nếu chính phủ Philippines nhượng bộ trước áp lực của các lệnh trừng phạt từ Đài Loan mà không có sự tác động từ phía Mỹ, thì chắc chắn điều này sẽ gây những bất ổn nhất định trong nước. *Với Đài Loan*, sự can thiệp của Mỹ sẽ là lý do tốt nhất khiến Đài Loan không đưa ra thêm các biện pháp trừng phạt. Cơ hội dành cho việc hòa giải đã giảm đi khi Đài Loan áp đặt 11 biện pháp trừng phạt trong bối cảnh cả hai bên đang cố gắng đi đến một biện pháp giải quyết cụ thể. Tuy nhiên, với sự can thiệp của Mỹ, Đài Bắc vẫn có thể đạt được những gì mà họ muốn mà không phải khiến Manila cảm thấy bị thiệt thòi. Mỹ với vai trò tích cực trong tranh chấp sẽ phục vụ cho chính lợi ích của nước này. Với tầm ảnh hưởng sâu rộng tại Đài Loan và Philippines, chắc chắn công việc hòa giải của Mỹ sẽ nhẹ nhàng hơn rất nhiều so với việc giải quyết các tranh chấp khác tại vùng Tây Thái Bình Dương. Washington đang cố gắng ủng hộ việc xây dựng một Bộ Quy tắc ứng xử giữa các nước có tranh chấp tại Biển Đông. Một mô hình thỏa thuận giữa Đài Loan và Philippines về quyền đánh cá tại các vùng biển chồng lấn có thể được xem như một phiên bản mở đường cho một hiệp định trên biển có quy mô lớn hơn trong tương lai./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp